

RDEČI PRAPOR

Izhaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasilo jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina znaša: Za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 35.

V Ljubljani, dne 31. avgusta 1906.

Leto IX.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.

Po katoliškem shodu.

Vroči dnevi, provzročeni po politični komediji, ki so ji njeni aranžerji nadeli ime «katoliški shod», so minili. Ali glumci in režiserji ne morejo reči z Domingom: «Aranžueških lepih dni je konec»; kajti tako lepi res niso bili ljubljanski katoliški dnevi, da bi mogli biti klerikalci preveč veseli. Kadar se ne izpolni upanje, ostane v srcu bridko čustvo; klerikalne nade pa so se močno izjalovile.

Ne da se tajiti in bilo bi tudi nespametno, da se je klerikalizem po slovenskih deželah močno razširil. Naravnih pogojev je za to pri nas dovolj. Svobodno mišljenje si nikoli ne prokrči poti tako krepko v poljedelskih krajih, kakor v industrialnih; na raztreseno življenje ljudi, ki so oddaljeni od svetovnega prometa in od živahnjega socialnega življenja, ima duhovništvo ne le v cerkvi, mnogo večji upliv, kakor na koncentrirane delavske mase. Pasivnost slovenske inteligence pa je še bolj podkrepila klerikalne uspehe, kajti rimljanski agitatorji so lahko delali, kar so hoteli, ne da bi jih bil kdo resno in zistemično motil v poneumnjevanju ljudstva. Izven Kranjske pa je še največ zakrivila tista nesrečna, brezmiselna slogarska politika, ki ni bila v bistvu nič drugega, kakor vdano in nemo priznavanje popovske nadvlade. V času, ko se dele stranke po vsem svetu po političnih načelih, ko prihajajo gospodarska na-

sprotja z vso močjo na površje in upljuje na politiko bolj kakor vsi drugi obziri, je že do skrajnosti neumna fraza: «Nam ni treba liberalizma, klerikalizma, socializma in takih reči; bodimo le Slovenci!» Da so Slovenci podjetniki in delavci, duhovniki in laiki, izobraženci in neizobraženci, tega se s prazno frazo vendar ni odpravilo. Ali doseglo se je to, da se je v imenu neobstoječe sloge vse — voljno ali nevoljno — klanjalo klerikalizmu.

In kolovodje nazadnjaškega gibanja so vedeli to. Slatno so opazovali napredujočo resignacijo in propadanje liberalizma. Na poti jim je bilo le še delavstvo. S krščansko-socialno maskarado niso mogli dosti opraviti. Ali politična situacija jim je nenadoma oživila upanje. Socialni demokratje, ki jih klerikalci sovražijo tako, da bi jih potopili na žlici vode, ako bi mogli, so začeli boj za splošno in enako volilno pravico. Slovenski klerikalci so se hitro ogledali; kratek račun jim je pokazal, da je taka volilna pravica — za sedaj — koristna zanje, pozabili so, kako so nekoč njih agitatorji zasmehovali splošno volilno pravico, razumeli so tudi instinktivno, da se temu mogočnemu gibanju ne bode moči upreti — in nagloma so imeli demokratičen plašč na plečih.

Dobro je v teh dneh obuditi nekoliko spomin na tiste čase. Takrat so klerikalci slavili socialne demokrate, kakor se sami niso slavili. Socialno-demokratične govore so objavljali v svojih listih pod posebnimi zaglavji, vse važnejše stavke debelo tiskane. Povsod je bilo med vrsticami čitati: To so besede! To je delo! To so ljudje! In naenkrat — isti socialni demokratje so v istih listih največji tepci pod solncem nebeskim.

brizgalnica po grudasti cesti in težkopadni tekajoči koraki so ji sledili.

„V mlinu gori! Moj Bog! Kakšna nesreča! — Kako pa se je to moglo zgoditi? —“

Vse to je Lenka še slišala; potem se ji je izvila mahajoča vrv iz rok in ničesar ni vedela. Brez zavesti je ležala pod zvonikom.

Medtem je švigal ogenj v mlinu višje in višje. Strešnica glavnega poslopja se je že podrla in plamen je že začel lizati staro leseno hišo za stanovanje, kjer je našel dobro, od solca izvrstno izsušeno gorivo.

Mlinarica je bila ravno z deklami na polju, kjer je bil razprostrt fan, da zgodi, ko so se dvignili prvi goreči oblaki nad streho. Z grozo v očeh so najprvo vse štrlele, ne da bi se ganile, na prasketajoči ogenj. Potem so pohitele proti hlevom, da

Kako to? Mar so se izpremenili socialni demokratje? Mar so zatajili splošno in enako volilno pravico? Mar so popustili v svojem boju?

Nič takega se ni zgodilo. Za volilno reformo so nastopili še zadnji čas socialni demokratje z odločnostjo, ki izključuje vsaki dvom, da ne bi porabili eventualno najskrajnejših sredstev v njeno obrambo. Dočim niso znali klerikalci nič drugega, nego otroško razgrajati, so socialni demokratje postavili javen forum, na katerem se je govorilo in kjer se je z vso jasnostjo pokazalo, da ljudstvo ne trpi intrig proti volilni reformi.

Ali pa so govorili socialni demokratje v začetku volilno-pravnega gibanja drugače kakor sedaj? Mar so takrat kaj obljubovali klerikalcem? V navzočnosti klerikalnih režiserjev so socialni demokratje tudi takrat naglašali, da ne izgine nobeno nasprotstvo izmed njih in klerikalcev; in povedali so, da zahtevajo splošno in enako volilno pravico tudi zato, ker so prepričani, da bode taka volilna pravica uspešno sredstvo za boj proti klerikalizmu. Nikoli, nikoli, nikoli niso zatajevali socialni demokratje svojega odločnega nasprotstva proti klerikalizmu.

Čemu torej kriči črna garda? Čemu sika «Slovenec»? Čemu zmerja Šušteršič?

Gospodje od rimske filialke so se zmotili; zato besne. Mislili so menda, da so socialni demokratje otroci. Vsekakor so mislili, da bodo čutili dolžnost, molčati, naj tudi uganjajo klerikalci, karkoli hočejo. «Saj smo za volilno reformo» — to naj bi bila beseda, ki bi delovala kakor čudodejno sredstvo in krotila socialne demokrate.

Ali, modra gospoda, če ste za volilno reformo, za katero smo mi bolj iz načela,

režijo krave in prašiče. To je pri požaru na deželi vedno prva misel. Z dragocenimi konji se je bil mlinar na srečo že zjutraj odpeljal v mesto. Hvala bogu, vse krave so bile na travniku varne. Dekle so pošteno delale, dočim je gori v izbi gorelo, kar je bilo tam.

Mlinarica je pogledala na gorečo hišo.

Moj Bog, tam iz Gustlove sobe liže plamen že skozi okno in tam notri so njegove knjige ter relikvija svetega Ignacija. Košček svetnikove srajce v srebrni puščici, obdan s pozlačenim sijajem, prav kakor mala monštranca. To sveto relikvijo je zapustil duhovni gospod sin, preden se je zopet odpeljal v Rim, pa ji je naročil, naj prav posebno časti in varuje to svetinjo. In sedaj je mislila samo na krave, ne pa na svetnikovo relikvijo! Iz hleva je poletela proti goreči hiši; dekle so kričale, hlapec

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Ali prestrašena, ker je tako nenadoma zagledala rjavo, trohnečo mrtvaško lobanjo, je poskočila Lenka na desno. Zakričala je. Ali jo je mrlič prijel za nogo? Bodeča bolečina se je širila od noge proti srcu. Le še nekoliko korakov in bila je pod zvonikom. Prijela je za prvo vrv, ki ji je prišla v roko in z vso močjo jo je vlekla in trgala, da so rezki glasovi zabrneli po dolini: „Gori! Gori!“ Kmalu so prihiteli ljudje, pa so potegnili za ostale vrvi. Rogovi ognjegasnega društva, ki ga je tudi ustanovil novi župnik, so zazveneli po vasi; kmalu je zaropotala

nego vi, zato vi se davno niste za druge reči, ki jih zahtevamo mi; mi pa tudi nismo za nazadnjastvo, ki ga zahtevate vi. In če ne bi povedali tega, ne bi zaslužili, da smo politična stranka. Ako bi zatajevali ta globokosegajoča nasprotja, ne bi imeli pravice do obstanka, bili bi hinavci. Mi nastopamo dosledno — kaj kričite?

Seveda, gospodje so našli slamico, katere se oprijemljejo kakor človek, ki mu sega voda do ust. «Z liberalci gredo, ki so proti volilni reformi!» S to frazo so mislili zbegati delavstvo. Da se jim ni posrečilo, je najboljši dokaz za politično zrelost naših delavcev.

Kaj smo šli v prvih mesecih volilno-pravne kampanje mi s klerikalci? Oni so prišli k nam in ker so zahtevali, kar smo sami zatevali, nismo imeli povoda, da bi jih podili. Zato smo vendar ostali protiklerikalni.

Popovska garda priredi demonstracijo, proti kateri sklenejo socialni demokratje protestirati, ker so protiklerikalni in ker bi zatajili svoja načela, ako bi molčali. Liberalci pridejo k nam in ker hočejo protestirati, proti čemur protestiramo sami, nismo imeli povoda, da bi jim kazali vrata. Ali smo zato postali liberalni? Ali smo z liberalci demonstrirali proti volilni reformi? Katoliški shod vendar ni volilna reforma. Ali smo zatajili svoje gospodarsko stališče? Ali smo sprejeli liberalni program? V čem smo torej postali nedosledni?

Klerikalno vpitje ne premoti nikogar. Socialna demokracija gre svojo ravno pot. In zgodi se, da sreča enkrat to, drugič drugo stranko; utegne se zgoditi, da gre nekaj časa pot druge stranke paralelno z našo. Kako opravi to dotična stranka sama s seboj, nam nič ni mar. Mi gremo dalje svojo pot. In če nas za to hvalijo danes eni, jutri drugi, če nas zmerja danes ta, jutri ona stranka, pojutrišnjem pa vse, nam je to čisto vseeno. Pojdemo pa le tja, kjer je naš lastni cilj.

* * *

Proti «katoliškemu shodu» protestirati, je bila dolžnost socialno-demokratske stranke tisti hip, ko je vedela, da ima za to dosti moči. Niti nezadostna moč morda ne bi bila zadosten izgovor. Protestirati proti «katoliškemu shodu» je bila zlasti letos dolžnost socialne demokracije, ko je klerikalna stranka priredila to politično komedijo, da bi speljala vodo volilne reforme popolnoma na svoj mlin. Dosti jasno smo že povedali, da je ime «katoliški shod» naravnost sleparsko; kajti shod se ni pečal s katolicizmom, to se pravi z vero, temveč s klerikalno politiko in z organizacijo klerikalne stranke. To se je lahko

jo je hotel zadržati, ona pa se mu je iztrgala. Posli, ki niso imeli, da rešijo kaj razven raztrgane obleke na životu, so pustili v božjem imenu, da izgori njih pičila lastnina. Kaj pa bi bil moral misliti duhovni gospod sin o svoji materi, ako bi rešila krave namesto njegove svetinje? Sveti Ignacij ji bode pomagal; saj ji je Gustel čital, koliko čudežev je že storil!

Dočim so gasilci hrabro delali, je pa sedela na oddaljeni hruški družina vrabcev, ki si je bila napravila gnezdo pod štrlečo streho mlina; ščebljali so ptički in se pomekovali:

„Glej! Naše gnezdo tudi že gori. Spomladi moramo pač napraviti novo za mlade.“

„Seveda! Ali koliko dela nam to zopet da.“

„Kajpada. Mlinar si lahko sezida novo hišo; saj ima staro, črvido dobro zavarovano in trikrat več ima žita, nego ga je v mlinu.“

„Le počakaj, saj dobi umetni mlin, ki si ga želi že davno.“

trdilo prej; to se še temeljiteje lahko dokáže sedaj, ko je ta shod končan.

* * *

Prirediti so hoteli velikansko parado v Ljubljani. Pet skofov — med njimi en nadškof — je bilo napovedanih. Že to obuja upanje na razvitje velikanskega pompa. Saj so morale političnemu namenu služiti ceremonije katoliške cerkve in kdor jih pozna, vé, da je sestanek petih takih cerkvenih dostojanstvenikov v nasprotju s pravim, prvotnim krščanskim duhom, priložnost za parade, kakršne more vprizarjati le še državni fevdalizem. Katoliški cerkvi že davno ne zadoštuje Kristusov nauk; da si pridobi pristašev in da upliva nanje, potrebuje mogočne sugestivne ceremonije, nenavadne bliščeče, z zlatom in dragim kamenjem okinčane ornate, zvonove, orglje, kadilo, demonstrativne razlike med duhovniki in ljudstvom, med visokimi in nizkimi božjimi namestniki, manifestiranje ponosa na eni in ponižnosti na drugi strani. V kako bogati meri se to lahko pokaže na katoliškem shodu, kadar se snide pet skofov naenkrat!

In spominjali so se aranžerji na prejšnje čase, na sprejeme, na zastave po hišah, na večerno razsvetljavo. Tako je bilo — in od tistih časov se je klerikalizem še bolj razširil. Če so bile prej slavnosti, bode sedaj triumf. Ljubljana bode hipnotizirana, duhovniki in na tisoče in tisoče ljudstva jo preplavi — kako izborna priprava za prihodnje volitve!

Pa pridejo socialni demokratje, nevpoštevani socialni demokratje, in — pokvarijo ves račun!

Da, pokvarili so ga socialni demokratje. To bodi konstatirano, pa naj nas zadene še poseben anatam. Res je, da so poleg socialnih demokratov protestirali tudi drugi svobodomiselnih elementi proti klerikalno-politični demonstraciji. Res je pa tudi, da brez socialne demokracije in njene iniciative ne bi bilo prišlo do tako mogočnega protesta. Res je, da so dobili klerikalci respekt pred socialno-demokratskim nastopom. A če se je pokazalo, da socialni demokratje niso osamljeni, da imajo toliko moči, zdramiti tudi druge elemente, kadar se gre proti klerikalizmu, jih tega res ni treba biti sram. In tudi plakati jim ni treba zaradi tega.

Nastop socialne demokracije je pokvaril klerikalni račun. Katoliški shod se je obnesel naravnost klavarno. Tega vse dolge tirade v «Slovcu» ne izpremene.

Zunanost igra pri klerikalcih važno ulogo. Kakor mora katoliška cerkev imeti svoje procesije, tako potrebuje klerikalna stranka zunanje ornamente. A zunanji aranžma je bil

„Umetni mlin z valjki.“

„Seveda, seveda, da ne bode več bel. Saj hoče biti vedno lepo črn.“

„Zato je znosil toliko petroleja gor. Kaj ti ne smrdi?“

„Seveda, seveda; in zjutraj je prižgal dolgo svečo.“

„Hi, hi, svetnik z dolgo svečo.“

„In star sod je postavil čez, da ne vidi nihče luči.“

„In potem se je odpeljal.“

„Seveda, da ne morejo reči hudobni ljudje, da je sam zažgal mlin, kadar dobi zastoj nov umetni mlin.“

„Mi vrabci moramo tudi ustanoviti tako zavarovalnico.“

„Baba neumna, kaj misliš, da nismo poštenjši nego ljudje, ki nas imenujejo tatove?“

Nadaljni pogovor je nenadoma prekinil močan curek iz brizgalnice, ki je zablodil

naravnost žalosten. Okoli šenklaške cerkve in na raznih klerikalnih zavodih je vihralo par zastav, večinoma papeževih in črnorumenih, pa nekaj narodnih. Tudi dvanajst hišnih posestnikov je razobesilo zastave. Če bi bila izdala klerikalna stranka parolo, da se sploh ne razobeša zastav, bi bila storila prav modro, kajti prikrila bi bila — blamažo. O iluminaciji in o serenadah ni bilo govora. Iluminacija bi se bila tako ponesrečila, da bi moralo biti klerikalce sram. Z govorico, da prirede škofu bakljado, so pa hoteli menda samo poizkusiti, kaj se da napraviti in kaj ne. Pa so odločili, da ne!

Da je v nedeljo zjutraj marsiralo nekoliko udeležencev z godbo do hotela «Union», tega ni Ljubljana pravzaprav niti opazila. A še to veselje so pokvarili aranžerjem nekateri sodrugi, ki so bili prav zadovoljni, da so dobili priložnost, razširiti med kmeti nekaj bolj poučnega berila, nego je «Domoljub». Socialno-demokratski kongres, knjižice o zvišanju kongruje in podobne knjižice so našle toliko odjemalcev, da je zmanjkalo vsega. Sicer pa ni udeležba z dežele nič kaj imponirala. «Slovenec» je pripovedoval že pretečeni teden, da pride 7000 gostov z dežele. Iz vseh slovenskih krajev po bobnanju dolgih mesecev, po vsiljivi agitaciji skoraj vseh župnikov, kapelanov in mežnarjev — celo šenklaški mežnar je moral agitirati po deželi! — ne bi bilo to mnogo. Ali še tega ni bilo. Mogoče je, da so prodali 7000 vstopnic; tega ne moremo kontrolirati; a mogoče je, ker so jih prodajali kakor da so to vstopnice naravnost v nebesko kraljestvo. Ali v Ljubljano je prišlo morda 4000 ljudi, več kakor 5000 pa absolutno ne, naj se tudi računa, da jih je prišlo več kakor 1000 peš in z vozovi, kar pa je izključeno. In tudi namesto petih skofov so bili samo trije navzoči.

* * *

Dočim je «katoliški shod» prav malo imponiral, je naredil protestni shod, ki ga je sklical izvrševalni odbor jugoslovanske socialne demokracije, največji vtisk. Naši zaupniki so že sredi tedna naznanili, da bode udeležba velikanska. Bila pa je še večja, nego se je pričakovalo. Na vrtu «Narodnega doma» je bilo več zborovalcev iz same Ljubljane, nego jih je prišlo na «katoliški shod» iz cele dežele! «Slovenec» smešno laž, da je bilo na protestnem shodu 1000 ljudi, se lahko igraje ovrže. Govorniški oder je stal prav pri steni «Narodnega doma». Ljudstvo se je tlačilo do odra, tako da so imeli govorniki komaj prostora za odhod. Vrt je bil napolnjen skoraj do arene. Ljudje pa so se tlačili, da ne bi bila mogla igla pasti na

med veje. Vrabci niso mogli več opravljati, ker so si morali čistiti zmočeno perje.

Pozno zvečer, ko so se izvijali iz kupa pepela, edinega ostanka poltisočletja stare lesene hiše le še svetlosivi oblaki, sta se vrnila iz nasprotnih strani skoraj sočasno župnik in mlinar v Gospojno. Že daleč zunaj na cesti so povedali mlinarju, da mu je zgorela hiša. Groza, ki jo je kazal, je bila videti nekam nerazumljiva in pretirana. Kmalu pa je bila poštena in odkritosrčna, ko je začel klicati Cenko, pa mu je moral hlapec končno povedati, da je pohitela v hišo, ko je bila že vsa v plamenu, pa je od tistega časa niso več videli. Hlapci so odpeljali od smradu zbegane konje v hlev, ki je bil zidan in pokrit z opeko pa je tako edini kljuboval plamenu. Mlinar pa je ves potr sedel na razpočen mlinski kamen ter je štrlel na kup pepela, kjer je ležala njegova žena izpremenjena v oglje.

Kaj ni postal drugič ubijalec? Po njegovem nad vse praktičnem načrtu naj bi se dvignila iz tega pepela s pomočjo zavaroval-

zemljo. To je naravno, ker je vsakdo hotel čim bolje slišati in vse je sililo proti odru. Na obeh straneh vrta je stalo na stotine ljudi na cesti! Niti enega stola ni bilo prostega, a ljudje, ki so sedeli, so popolnoma izginili med stoječo množico. Ako bi imeli klerikalci na svojem shodu toliko udeležencev, bi raztrabili po vsem svetu, da je bilo 20.000 ljudi; saj napravijo iz 30 katoliških zborovalcev gostoma 300. Če pa pravimo, da je bilo do 5000 ljudi na shodu, tedaj smo skromnejši od resnice.

Na kupoli «Narodnega doma» je vibrala rdeča zastava med slovenskima trobojnicama. Čudno, da «Slovenec» ne pravi, da je to bilo na čast «katoliškemu shodu»! Shod je otvoril sodrug Vičič, nakar je predlagal sodrug Tokan za predsednika sodruga Vičiča in drja. Ravniharja, za zapisnikarja pa sodruga Kocmurja in drja. Novaka. Izvoljeni so bili soglasno. Po kratkem uvodu drja. Ravniharja sta govorila poslanec dr. Tavčar in sodrug E. Kristan. Omejeni prostor nam ne dopušča, objaviti govore, ki so naredili velik vtisk in so bili sprejeti z viharnim odobravanjem. Sodrug Kocmur je prečital brzojave, ki so došli iz raznih krajev, potem pa resolucijo, katero smo že objavili in ki je bila sprejeta soglasno.

Shod se je izvršil v najlepšem redu. Tistih kompanij, ki jih je obetal «Slovenec», da jih pošljejo klerikalci na shod, ni bilo videti od nikoder. Na papirju se delajo možakarji, ki ne prirede v Ljubljani nobenega javnega shoda, vse bolj korajžne, nego so v resnici. Papir je potrpežljiv; protestni shod ne bi bil tak, to so junaki dobro vedeli. Sicer pa so vedeli že prej, da Jože ne bode kaše pihal in žuganje v škofovskem listu je imelo le namen, ugnati ljubljansko občinstvo v kozji rog. Pa tudi to se ni posrečilo in to je posebno prav. Kar so klerikalci, so le s svojim brezprimernim terorizmom. Ali terorizem zaleže le toliko časa, dokler se dajo ljudje terorizirati. Čim se pa obrne palico, se navadno izpremeni situacija.

* * *

Na shod so prišle sledeče brzojavke:

Celje: Naprej! V boj proti klerikalizmu z združenimi močmi! Sporočite zboru pozdrave svobodomiselnega proletariata štajerskega. Odbor socialno-demokratske stranke.

Hrastnik: Pozdravljamo vsako antiklerikalno akcijo in protestiramo proti klerikalnemu nasilstvu. Proč z izdajalskim klerikalizmom! Hrastniški rudarji.

Idrija: Pozdravljamo bojavnike proti klerikalizmu. Idrijski rudarji na javnem shodu.

valnice krasna stavba umetnega mlina; sedaj pa leži tam njegova žena, sama menda pepel, in se ne zdrami nikoli več.

Vrabcji so že spali tesno stisnjeni drug k drugemu pod košato vejo, dasiravno so bili pogorelci kakor mlinar, pa mu niso mogli zaklicati: „Morilec si! Ženo si umoril!“ Tem glasneje pa se je oglašalo v njegovem srcu: „Najprej si umoril Miho, sedaj pa celo ženo. Kako ti bode pri duši, kadar pride Gustel, pa vpraša za svojo mater? Ali se upaš, pri novi maši sprejeti hostijo iz roke sina, ki si mu umoril mater?“

Že je padala hladna rosa na travnik, od potoka je pihal mrzel nočni veter in ledena groza je spreletavala mlinarjev drhteči život. Hotel se je približati žarečemu kupu, da se ogreje, a strah ga je podil nazaj in počasi je zlezal v hlev, da se zarije tam čez noč v slamo.

Župnik je sedel ravno v jasnem solnčnem blišču gori na pečini, štrleči iz večnega snega, in je bistrega očesa gledal na dolino v krasni jesenski obleki. Vse

Jesenice na Gorenjskem: Odobravamo vaše postopanje in želimo najboljši uspeh. Jeseniški naprednjaki.

Jesenice na Gorenjskem: Soglasni smo z vami v boju proti klerikalizmu, ki zavaja ljudstvo v temo. Zavedni delavci.

Kobarid: Shod združenih naprednih strank iskreno pozdravljamo, želeči mu mnogo uspeha na polju napredka in svobodne misli. Pereat ožlindrani bandi. Kobariski naprednjaki.

Kranj: Slava svobodomiselnim Ljubljani! Pereat izdajalski brezdomovinski črni svojati, ki slepari nevedno ljudstvo. Kranjski naprednjaki.

Kranjska gora: Živeli zastopniki napredne misli! Kranjskogorski naprednjaki.

Litija: Živio svobodni proletariat! Proč s klerikalizmom! Litijski delavci.

Logatec: Svobodna misel nad vse! Proč s klerikalizmom! Socialisti.

Novavas pri Lescah: Živio združenim naprednim zborovalcem! Najprijetnejši pozdrav. Pogin uničujočemu klerikalizmu! Jos. Gogala, Anton Božič, Jakob Kapus.

Radeče: Z vami v duhu združeni protestiramo proti klerikalnemu zapeljevanju ljudstva. Ni vse črno. Protiklerikalni kmetje.

Radovljica: Zgražaje se nad uničevalci napredka in svobode odobrujemo vašo načela. Radovljiški sodrugi.

Rakek: Zaradi vojaštva tukaj shod nemogoč. Izrekamo zborovalcem solidarnost. Sodrugi v Rakeku.

Rudolfovo: Pozdravljamo vašo resolucijo. Napredno meščanstvo.

Rudolfovo: Proč s klerikalizmom! V boj za pravo svobodo! Novomeški socialisti.

Štore: Pridružujemo se vašemu protestu proti nazadnjaštvu, ki ga pospešuje klerikalizem po naših deželah. Proč s temo! Na dan s svobodo! Organizirani delavci.

Senožče: Svoboda za vse! Proč s privilegiji klerikalizma. Socialni demokratje.

Sv. Križ: Proč s klerikalno hinavščino, ki se dobrika delavstvu od spredaj, od zadaj ga pa izdaje. Proč z novodobnim farizejstvom. Naprej z lastno močjo! Socialistični kamnoseki.

Trbovlje: Trboveljski rudarji se izražajo solidarne s sodrugi v Ljubljani v boju proti klerikalizmu in protestira proti vsakemu nasilstvu srednjeveškega zistema. Rudarji.

Trbovlje: Proč z moderno inkvizicijo! Rdeča straža.

Trst: Svobodomiselno delavstvo pozdravlja z veseljem svobodomiselnega zborovalca. Proč s klerikalizmom! Tržaški socialistični proletariat.

Tupaliče: Živela narodno - napredna stranka! Gorenjski naprednjaki.

skrbi in srčne bolečine pretečenih let so izginile. Tukaj je sedaj njegova domovina za vse čase.

Da! Današnji dan je tako lep in jutrišnji tako poln upanja! Tu doli leži njegova ljubljena vasica pokojno, in mir vlada tudi v celi njegovi župniji. Evangelija ljubezni in miru ni propovedoval zaman.

Naenkrat je umazala grda črna pega svetločisti jesenski zrak. Dvigala se je in dvigala, v višavi pa se je raztegnila kakor pajčolan, ki zadeva z neprozornimi zanjki vso vas. Kakor Kajnova žrtev se tudi ta dim ne more vzdigniti k nebu. Grešna roka je žrtvovala žrtev, čad gorečega mlina.

Župnik ni imel več oči za poslavljajoči se lep dan, za čarobno krasni planinski svet. Pognalo ga je navzdol, proti domu, tja, kjer je treba tolažbe in pomoči.

Toda, ko je prispel v dolino, je bil stari mlin že žareč kup pepela in tudi v župnišče je prišla nesreča. Tam je stokala Lenka v velikih bolečinah. Desna noga je bila že vsa modra in zdravnik je čudno gledal.

Varaždin: Proletarskim borbicima proti klerikalnemu najezdu šaljemo bratski pozdrav. Varaždinski socialisti.

Zagorje ob Savi: V boj proti nevednosti in popovskemu nazadnjaštvu! Steklarji v Zagorju.

Zagorje ob Savi: V soglasju z vašim sklepom kličemo: Proč s katoliško žlindro! Živela naprednost! Lokalna organizacija Zagorje.

Zagorje ob Savi: Proč s klerikalno tiranijo! Živela socialno-demokratska stranka! Zagorski rudarji.

Zagreb: Skupštini slovenskih boraca protiv gospodarstvene potlačeniosti, političnoga brezpravlja i duševnoga ropstva najbolji uspeh! Protiv crnih zaglupljiivača naroda u znaku križa neka slovenski socialistički proletariat podvostručenom energijom digne crveni barjak društvene jednakopravnosti i duševne slobode. Neka padaju okovi! «Slobodna riječ».

* * *

Po končanem shodu se je podal velik del udeležencev spontano proti Alojzijevišču. Ko so zbrani katoliški možje izvedeli, da so pred «Mestnim domom» ljudje, jim je grozen strah presnil kosti. Bilo je nepotrebno, kakor strah «javne sigurnosti», ki je hitro dirigirala že prejšnji dan koncentrirane orožnike proti Šenklavžu. Nekateri so si pač mislili, da se mora dati orožnikom nekaj nedolžnega opravka, da bodo vsaj vedeli, zakaj so morali v Ljubljano. Ali glavni namen demonstrantov je bil le, videti katoliške ljudi, ko pojdejo iz Alojzijevišča v glavni tabor v hotelu «Union». Prvič demonstracija vendar ni nič vredna brez gledalcev; drugič pa je «Slovenec» še v soboto pozival klerikalce po deželi, naj si ogledajo tiste, ki pojdejo na protestne shode. Torej vice versa — so si mislili ljudje; — oglejmo si tiste, ki so prišli na katoliški shod. Takrat se tudi še ni vedelo, da so samo trije škofije v Ljubljani. Pet škofov naenkrat se pa ne vidi kmalu in marsikdo bi si bil rad privoščil ta imenitni pogled. Le žandarji jim ga niso hoteli privoščiti, temveč so se trudili na vso moč, da bi potisnili gledalce čim dalje proč, dasiravno je bila cesta res dosti široka za katoličane. Potem so «zaprli» nekoliko ulic in tako so brumni klerikalci pod zaščito orožniških bajonetov «pogumno» odkorakali iz Alojzijevišča. Menda so bili kljub papeževemu blagoslovu že precej gladni, kajti videti je bilo, da se jim zelo mudi. In v «Unionu» so se bitro poskrili, izvzemši tiste, ki so že opoldne odšli na kolodvor ter zapustili belo Ljubljano.

Radi žandarskega kordona so se pritoževali ljudje, ki niso imeli ničesar opraviti ne

Takoj drugi dan je moral grobar na župnikovo povelje izkopati nov grob. Miha naj ima zopet pokoj. Ako bi bil župnik doma, ne bi bil dal nikoli odgrebsti Mihovega groba; kajti vselej, kadar je očutil kaj prav bridkega, je moral misliti na mlinškega hlapca. Vselej je bila v tej misli tolažba in vzpodbuja na strogo izpolnjevanje dolžnosti.

Župnik je stal torej poleg grobarja in mu dajal sam lobanjo in druge Mihove kosti dol v temno jamo. Vse so zopet pokrili z blagoslovljeno prstjo. Hercogu so se zdele te kosti tako svete, kakor relikvije kakšnega krščanskega mučenika. Slučajno je bila v eni kosti že popolnoma zarjavela ost noža, shranjenega v njegovi omari.

Vsled spovednega pečata pa tudi tega koščka železa ni bilo zanj; kost in noževa ost ste ležali zopet v grobu skriti kakor Mihova izpoved v župnikovem srcu. Ko so bili Mihovi ostanki pokriti z zemljo, je ostal grob še en dan odprt. Drugi dan je bil namreč v Gospojni velikansk pogreb.

z demonstracijo, ne s katoliškim shodom. Marsikdo je le po dolgih ovinkih lahko prišel domov. Taki, ki stanujejo blizu «Uniona», sploh niso našli odprte poti. Vse radi strahu, ki je bil res prazen.

Večina udeležencev se je odpeljala v nedeljo zvečer. Glavni del «katoliškega shoda», namreč «delo» v odsekih in glasovanje o resolucijah se je izvršilo v intimnem krogu brez sodelovanja «zavednega katoliškega ljudstva». Saj je bil katoliški shod «resna» prireditev!

Protestni shodi izven Ljubljane.

Rudolfovo. Dasi je bil shod napovedan šele zadnje uro in se ni moglo razviti prav nobene agitacije, je bil vendar tako dobro obiskan, kakor doslej še nobeden drugi. Udeležili so se ga vsi sloji prebivalstva. Prostorni vrt Tučkove gostilne je bil tako napolnjen, da so ljudje morali stati tudi zunaj ograje. Sodrug K o c m u r je v nad poldruho uro trajajočem govoru pojasnil bistveni pomen III. katoliškega shoda, prirejenega v navidezno oščito krščanstva, ki pa v resnici ni nič drugega, kakor prosta profanacija vzvišenih nauk velikega učenika. Ko se je govornik dotaknil tudi lokalnih razmer novomeških in Šukljejev uskok v klerikalno stranko podvrgel temeljiti kritiki, so zborovalci navdušeno pritrjevali. Resolucija, kakršno so predlagali na vseh protestnih shodih, se je med živahno aklamacijo soglasno sprejela. Ko je spregovoril še sodrug B e r d a j s nekaj umestnih besed, je predsednik zaključil zanimljivi shod. Seme je padlo na rodovitna tla. Tudi na Dolenjskem se dani, samo delati bo treba.

Idrija. Shod proti klerikalizmu je bil prava demonstracija idrijskih delavcev proti črnim nakanam klerikalcev. Dvorana pri Črnem orlu je bila natlačena polna. Z navdušenjem se je vsprejel predlog: telegrafično pozdraviti antiklerikalni shod v Ljubljani. Shodu so predsedovali sodr. Ivan K o k a l j, Ivan S t r a v s in Fr. P e t e r n e l j. Poročal je sodrug Anton K r i s t a n, ki je v zelo zanimljivem govoru pojasnjeval namen klerikalizma ter razvoj katoliškega svetovnega nazora — ozrl se na papeštvo ter vpliv, ki ga ima ta vrhovna katoliška inštanca v klerikalizmu. Resolucija se je e n o g l a s n o sprejela.

Trst. Izvrstno se je obnesel protestni shod proti klerikalizmu, hvala organiziranemu delavstvu slovenskemu, ki je prišlo v velikem številu kljub hudi vročini, ki je vladala ravno to nedeljo v Trstu. Seveda udeležilo se je protestnega shoda takorekoč samo organizi-

rano delavstvo, kar se ne bo zdelo čudno nikomur, kdor pozna tržaške razmere. Naši narodnjaki bi radi stali nekako nad strankami, kakor da ne bi bila stranka podlaga vsej moderni politiki. V resnici pa je ta objektivnost hroma, kajti klerikalci imajo vsled nje popolnoma proste roke in tržaški narodnjaki bodo najbrže šele takrat izpoznali, da jih vodi ta politika naravnost v klerikalni tabor, kadar bode že prepozno. A če je že tako, da mora voditi socialna demokracija v Trstu sama boj proti klerikalizmu, nam je tudi prav. Vsaj bode jasno.

Shod se je vršil v «Delavskem Domu» in je začel točno ob 10. uri dopoldan. Otvoril ga je sodr. P e t e j a n s primernim nagovorom o pomenu protestne akcije. Za predsednika je bil soglasno izvoljen sodrug Vinko K e r m e l j. Potem je dobil besedo poročevalec sodrug R e g e n t; v celournem govoru je naslikal klerikalizem v njegovem pravem bistvu. Podal je najprvo kratko zgodovino klerikalizma in je označil sredstva, ki jih rabi v svojem nelojalnem boju. Potem se je temeljito pečal z resolucijami katoliškega shoda in nadalje je pokazal klerikalno nevarnost, ki preti po Istri in po tržaški okolici. Pri tej priliki je tudi energično prijel tržaške voditelje v Trstu, ki se ne ganejo, da bi se ukrenilo kaj odločnega proti črni reakciji, temveč jo še direktno in indirektno podpirajo. Zaključil je z zatrdilom, da bodo socialni demokratje tudi brez njih do skrajnosti vodili boj proti klerikalizmu. Shod je sprejel poročilo z glasnim odobravanjem in s klici: Proč s klerikalizmom! — Tedaj se je oglasil za besedo znani narodnjak Slavoj Š k e r l. Govoril je seveda tako, kakor zna le on; najprvo je nekaj zatrdil in potem je sam pobijal to. Zaropotal je proti klerikalizmu, potem pa je zopet dejal, da le ni tak, kakor se ga slika. Pobijal je tudi liberalizem, češ, da ne zna nič drugega, kakor snovati — konsumna društva. Poslušalci so se spogledovali, ker nihče ne ve, kje so tista liberalna konsumna društva. Hvalil je pa tudi socialno demokracijo, češ, da je edina stranka, ki vodi boj proti klerikalizmu; ali — je dejal — to ni prav, da hodi Kristan z liberalci, ki so sovražniki volilne reforme (to je seveda čital v «Slovincu»). Trdil je, da je katoliška duhovščina edina branila pravice slovenskega naroda, ne le v Trstu in Istri, temveč tudi drugod. — Odgovarjal mu je najprvo sodrug R e g e n t, ki je ovrigel njegovo hvalo klerikalizma s faktičnimi podatki ter je ilustriral delo narodnjaških voditeljev za povzdigo klerikalizma. Sodruga P e t e j a n a je nato pokazal, kakšno vrednost ima govornica o zvezi socialno demokratične stranke z liberalci; dokazal

je, da je protestno akcijo uprizorila socialna demokracija, da pa je vsekompur svobodno sodelovanje. Potem je še pokazal z raznimi, zgodovinsko političnimi podatki, koliko škode je povzročil klerikalizem razvoju in napredku slovenskega naroda tudi z narodnega stališča. Resolucijo so zborovalci soglasno sprejeli z viharnim ploskanjem. Nato je predsednik zaključil shod ob glasnih klicih: «Proč s klerikalizmom! Živela socialna demokracija!»

Gorica. Impozanten manifestacijski shod je bil tukaj v nedeljo dopoldan v dvorani «Trgovskega Doma». Udeležba je bila ogromna; dvorana je bila natlačena do zadnjega kotička. Predsednikom sta bila izvoljena dr. T r e o in dr. D e r e a n i, zapisnikarjema g. K a v č i č in sodr. M i l o s t. Prvič je govoril g. G a b r š č e k za naprednjake. Govoril je prav lepo, le morda nekako premilo; sicer pa se mu mora priznati, da je odkritosrčen protiklerikalce. Za njim je govoril sodrug M i l o s t v imenu socialno-demokratične stranke. Ostro je prijemal klerikalce ter naglašal, da je treba odločnega dela proti tej nevarnosti. Treba je iti med ljudstvo, pa ga poučevati brez ovinkov v resnici in če nastopa cerkev na političnem polju, je treba tudi iz tega izvajati posledice. To je nekega navzočega klerikalca tako pičilo, da je začel rjoveti: Vrag! Sakramenska duša! Da nastane mir, je posadilo ljudstvo fanatičnega možica pred vrata. Sodruga M i l o s t je potem naglašal, da je za dosego svobode treba ločite cerkve od države; duhovnike naj vzdržujejo tisti, ki jih hočejo imeti sami, ne pa, da bi jim dajala država sredstev, da porabijo lahko 24 ur na dan za reakcionarno propagando. Svobodna cerkev, pa svobodna država! Ako hočemo odbiti klerikalizem, se je treba lotiti resnega dela, potem ne izostane uspeh. Govoru je sledilo burno odobravanje.

Liberalci so postavili na dnevni red tudi volilno reformo. Tega pač ni bilo treba, zlasti ne na tem shodu, ali liberalcem ta točka ni dala miru. Govoril je dr. T r e o. Ponavljal je vse že davno znane reči o nacionalni neenakosti volilne reforme, govoril je celo o «narodni smrti» koroških Slovencev in o krivicah, prizadetih goriskim Slovincem. Končno je predlagal resolucijo, ki zahteva, naj delujejo slovenski poslanci z vsemi sredstvi na to, da se odpravi te krivice. Za besedo se je oglasil sodrug M i l o s t, ki je odločno povedal, da socialni demokratje nikakor ne bodo glasovali za resolucijo, ki zahteva boj z vsemi sredstvi. Pomanjkljivosti volilne reforme ne taji, ali tudi nasprotniki ne morejo tajiti, da je mnogo boljša od sedanjega volilnega reda in da pomeni velik korak naprej. Ravno za goriske Slovence je napredek

Bila je prav mala krsta, ne večja nego za enoletnega otroka, ki so jo pogreznili v Mihov grob. V tej krsti so bile črne ožgane kosti in nekaj osmojenega mesa mlinarjeve Cenke. To je bilo vse, kar so našli med vročim pepelom, in sedaj ležita Miha in njegova Cenka skupaj v enem grobu.

A še eno žrtev požara je sprejel danes ta grob. Preden je grobar zakril jamo nad malo mlinaričino krsto, je položil vanjo še v platno zaviti predmet. To je bila nad kolenom odrezana Lenčikina noga. Ko je tekla k zvoniku, da bi z zvonjenjem priklicala pomoč, je stopila z boso ного na zarjavel žebelj Mihove krste. Zastrupljenje krvi je bila posledica in le tako, da so ji odrezali ного, so ji rešili življenje.

XVII.

Prihodnja spomlad še ni bila končana. Žito je prihajalo ravno v klasje; vrabci so si že zopet lahko napravili gnezdo pod streho novega mlina.

Kako krasno je bilo to poslopje! Nove turbine so vsesavale ves potok ter so gnale brez glasu v petih nadstropjih nameščene trde valjke. Krožne pile in polne žage so prepevaje rezale bela telesa orjaških dreves in živahno življenje je bilo tam doli ob vodi. Prihajali so vozovi polni žita, vsled kopnečega snega napeti potok je prinašal na svojih plečih mogočna debela iz planin, vozovi, polni moke in smolastih desek, so romali na železnico.

Bolj kakor novi mlin pa je bil ponosen njega stari gospodar. J o s i p G r o s je postal tvrdka. Zavarovalnica je morala poseči globoko v žepe svojih udov, da je zmogla denar za novi umetni mlin. Izkazalo se je, da ni bil mlinar čisto nič kriv požara; saj je bil mnogo ur daleč, ko se je užgalo. Tako se je šopiril, da se je že lahko ogledoval po bogati gospodinji za bogati mlin.

Ostal pa je vendar stari pobožni mož, dasiravno je dal mnogo zaslužka nekrščanskemu napredku pri sezidanju in pri ure-

ditvi novega mlina. Gori v lepi sobi, kjer je železna, ognja varna blagajnica, je tudi na posebnem oliarju monštranca s krpico svetega Ignacija. Ta svetnik je namreč storil velik čudež. Mlinaričinega življenja, ki ga je bila tvegala zaradi relikvije, sicer ni rešil, pač pa je ostal košček suknja v ognju nepoškodovan. Bil je naravnost čudež, sinovi svetega Ignacija in njih pobožni gornjenci v Rimu so ga pa razglasili po vsem svetu.

Samo neverni gospojniski župnik ni verjel. Saj je bil navzoč, ko so našli to novo svetinjo pod mlinaričnim truplom. Hermetično zaprto puščico je varovalo mrtvo telo, da se ni raztopila, strohnjeno platno pa itak ni moglo izgoreti. Mislil je to seveda le potihoma; kajti glasno misliti kaj takega, bi bilo za duhovnika nevarno.

Dalje prih.

precej velik, kajti trije poslanci so vendar več kakor dva in enako število mandatov z Italijani je boljše, kakor pa manjšina. Ako se da mirnim potom doseči kako izboljšanje, nam bode prav. Toda če se pravi: «Z vsemi sredstvi,» bi se lahko slovenski poslanci poprijeli tudi obstrukcije. To se pa ne bo zgodilo s soglasjem slovenskih delavcev. Ako bi poslanci res poskusili obstruirati, bodo delavcem osebno odgovorni za posledice in če se vrnejo z Dunaja, jim bode ljudstvo posvetilo. Ako liberalci tukaj javno izjavijo, da so proti obstrukciji, tedaj bodo socialni demokrati glasovali za resolucijo, da ne motijo vtiska shoda. Sicer ima resolucija itak platičen pomen. — Dr. Treo se je izjavil proti obstrukciji in je dejal, da se lahko potom kompromisov kaj doseže. Nato je bila resolucija sprejeta. Predsednik je zaključil shod. Ljudstvo se je razšlo s klici: «Živela volilna pravica!» in pa «Proč s klerikalizmom!»

Sv. Peter na Krasu. Klerikalci so se popolnoma živeli v misel, da je Sv. Peter njih nepridobitna postojanka. Zadnja nedelja pa je pokazala, da je ta samozavest prav slabo utemeljena. Kajti če pomislimo, da St. Peter ni nikakršno veliko mesto, se mora reči, da je bil protestni shod proti klerikalizmu, ki se je vršil povodom takozvanega tretjega katoliškega shoda v «Narodni gostilni», naravnost impozanten. Udeležba je bila jako velika, a tudi razpoloženje, ki je vladalo na shodu, je kazalo, da je pravo navdušenje vse drugje doma, kakor v katoliškem taboru. Po predlogu sodruga Kopača je bil izvoljen za predsednika g. nadučitelj Engelmann, za zapisnikarja pa sodrug Anton Spetič. Poročal je sodrug Josip Kopač iz Trsta, ki je z jednatimi besedami naslikal pogubnost klerikalizma in potrebo kulturnega razvoja za slovenski narod. Posebno ostro je kritiziral klerikalno komedijo v Ljubljani in je razdejal resolucije katoliškega shoda do dobrega. Shod, ki je trajal skoro dve uri, je z velikim navdušenjem sprejel predloženo resolucijo. Shoda se je udeležilo tudi precejšnje število tukajšnjih naprednjakov, pa tudi nekaj klerikalcev, ki se pa niso upali govoriti, dasiravno so bili pozvani na to. So pač le vajeni kimati.

Trbovlje. Protestni shod, ki je bil tukaj v nedeljo, je pokazal vsakomur, kdor se ni vedel, da Trbovlje niso klerikalne. Mnogo nad 1500 ljudi se je zbralo na vrtu g. Božiča, vedoči, da ima shod namen, pokazati, kako sodi trboveljsko delavstvo o klerikalizmu. Sodruga Sitar, ki je prvi govoril, je orisal politični značaj klerikalizma in njegovo ravnanje napram delavstvu. Povdarjal je, da ima trboveljsko rudniško delavstvo zlasti tehtne razloge, protestirati proti klerikalizmu; v času zadnje trboveljske stavke so bili klerikalci tisti, ki so izdali rudarje in podpirali izkoriščevalno družbo. Videlo se je, da je govoril poročevalec iz dna srca poslušalcem, kajti iz tisočerihih grl so spontano zadoneli klici: «Proč s hinavci! Proč s klerikalizmom!» Govorila sta potem še sodruga Rinaldo in Kogovšek. Predlagana resolucija je bila soglasno sprejeta.

Litija. Shod, ki je bil tukaj v nedeljo prirejen v protest proti katoliškemu shodu v Ljubljani, se je jako dobro obnesel. Klerikalci so se sicer grozno jezili, da si dovoljujejo socialni demokratje protestirati proti komediji, katero so tako lepo zasnovali in so že pred shodom mnogo zmerjali. Prišlo jih je tudi nekoliko na shod, kjer so izkušali motiti govornika sodruga Čobala. Pa niso ničesar dosegli. Resolucija je bila soglasno sprejeta, seveda brez klerikalnih glasov, ki so se vzdržali glasovanja, ker jih je bilo premalo, da bi bili kaj opravili.

Zagorje ob Savi. Pri nas je bilo že naprej gotovo, da bode imel protestni shod velik uspeh. Naši klerikalci znajo sicer zabavljati v «Slovincu» in tam pisarijo, da bi človek mislil, kdove koliko jih je, ali če jih človek išče, jih ne najde lahko. Shod je bil jako dobro obiskan; prostorna dvorana g. Miheliča je bila polna ljudstva. Poročal je

sodruga Čobal o katoliškem shodu in njega pomenu, o klerikalizmu sploh in njegovem uplivu na slovenski narod. Govoril je radikalno in ljudstvo je glasno pritrjevalo. Resolucija je bila glasno sprejeta. Naša liberalna gospoda pa je ostala doma.

Ziri. Tudi pri nas smo prav dobro protestirali proti nakanam klerikalizma. Dasi smo precej od ostalega sveta oddaljeni, vendar tudi pri nas živi svobodna misel. Tudi socializem si je pridobil pri tukajšnjem delavstvu ugodna tla. Na dan 26. t. m. je prišlo prav veliko ljudi na shod, na katerem je referiral sodrug A. Kristan iz Idrije o klerikalizmu. Pazljivo so poslušali zborovalci poročevalčeva izvajanja — rečemo lahko, da je demonstracija proti klerikalizmu zelo uspela. Zahvalimo pa se tudi idrijskim sodrugom, ki so dvajset po številu prišli med nas na shod, ne boječi se mučne tri uri trajajoče gorske poti. Težko je res priti k nam, ali treba je tudi težave premagati ter prinesiti prosveto med nas, ki smo željni pouka. — Nedeljski shod pa bo vsem udeležnikom ostal v spominu. Čudno je bilo le eno dejstvo, da so se tukajšnji liberalci odlikovali s svojo odsotnostjo, češ, shod je socialno-demokratičen...

Črni vrh nad Idrijo. V našem kraju gospodarijo klerikalci kakor da so absolutni gospodarji. Črni vrh je res precej «črn», ali tudi pri nas so še ljudje, kateri se niso ter se ne bodo udali farski komandi. Shoda proti klerikalizmu dne 26. t. m. se je udeležilo okrog 150 ljudi, dva kaplana in en bogoslovec. Poročala sta o dnevnem redu: sodrug I. K o k a l j ter g. Julij N o v a k, oba iz Idrije. Kaplan naš pa je tulil vmes kot zaboden vol. Imel je kakšnih 15 privržencev, in nekaj žensk, ki so vpili: Živio, Šuštersič, živio, bog — po komandi surovega kaplana. O shodu bom poročal prihodnjič obsirnejše, za danes rečem samo: da je shod 26. t. m. proti klerikalizmu popolnoma izvršil svojo nalogo, ker je vzbudil Črnovršce k razmišljanju. Glavno sta pripomogla kaplana, katerih eden se je odlikoval z n a d p r i r o d n o s u r o v o s t j o !

Vrhnika. Da bi prikrili flasko katoliškega shoda in sami sebe potolazili, ropočejo sedaj klerikalci v «Slovincu» o razbitih shodih po deželi. Kdor je bil navzoč na ljubljanskem protestnem shodu, pa je potem čital «Slovincu» poročilo, lahko sam presodi, koliko je verjeti njegovim pripovedkam. V sili se brani hudič z muhami, pravijo, «Slovinc» pa z lažmi. Katoliško trobilo trdi, da je bil vrhniški shod razbit. To je neresnično. Bilo je res strašno veliko razgrajanja, katoliška omika je slavila orgije, najbolj «navdušeni» klerikalci so tako skakali, da se je zdaj odlomila veja, katere so se držali, zdaj podrla miza pod njimi; metali so pesek in kamenje na predsedništvo in na govornika, tolkli so s palicami po vrtnih svetilkah, neke ženske so se vedle, kakor da jih je lomila vidovica, ali z vsem svojim kravalom niso pregnali nikogar. Vrhničani, ki so pripravili shod, so bili menda pač malo preveč brezbrizni in niso vedeli, do kakšnega vrhunca se zna povzpeli klerikalna surovost. Dobro je, da so se prepričali o tem; za prihodnji shod se poskrbi bolj energično za varstvo reda in miru. Shod je bil torej zelo buren. Klerikalci so najprvo čakali pred vrtom «Črnega orla»; šele ko je bilo izvoljeno predsedništvo in je začel sodrug K r i s t a n govoriti, so se vsuli na vrt. Njih plemeniti namen je bil takoj jasen, kajti kmalu so začeli rjoveti. Seveda so bili naščuvani. To se je izpoznalo že od tod, ker niso znali nič drugega kričati, kakor «žiuja katolski shod», pa «žiuja Šuštersič!» Nekaj časa so tako tulili; sodrug K r i s t a n je govoril dalje. Potem so začeli dialogi. Zlasti brunne katoličanke so bile strašno radovedne; od govornika, od predsednika, od vsakogar bi bile rade vedele, ali je katoličan, ali je bil zjutraj na maši, ali je bil o veliki noči pri spovedu. Ali toliko poguma ni imela cela katoliška kompanija, da bi bila mirno poslušala govor in da bi bil potem kdo od-

govarjal. Tako so trajali ne ravno zmerni pogovori dve uri. Potem je predsednik zaključil shod. Predsedništvo in govornik so ostali mirno na svojem mestu, le da sedaj niso več odgovarjali radovednicam, med katerimi so bila lica, da je moral človek nehote misliti na staroveške furije in na megere. Te so celo žugale, da napadejo sodruga, kadar pojdejo na kolodvor. Tudi to je bilo prazno rohnenje. Pot do železnice je dosti dolga, ali živa duša ni motila sodrugov, ko so mirno, odklonivši vsako varstvo in vsako spremstvo, odhajali. Prihodnji shod pa bode mirnejši; za to garantiramo.

Fuzine pri Ljubljani. Tudi na Fuzinah so mislili klerikalci preprečiti protiklerikalni shod, ki je bil napovedan na vrtu gostilne pri «Štajercu». Kdor pozna fanatizem vevskih črnuhov, si lahko misli, kakšna sredstva so bili pripravljani, porabiti v ta namen. Če piše sedaj «Slovinc» o fužinskem shodu v tonu senzacijskih roparskih romanov, je to povsem primerno, le da bi moral obrniti ost proti svojim lastnim pristašem. Naši klerikalci so sploh dragoceni ljudje. Njih glavni argument je surova sila. Z najprostejšim terorizmom hočejo vladati. Kjer mislijo, da imajo kaj moči, hodijo razganjat, razbijat, pretepat — ad maiorem dei gloriam, — če pa potem najdejo, kar so iskali, se pa dero, kakor bi bili na raznju. Na Fuzinah so hoteli strahovati naše pristaše in da so bili namenjeni, storiti to z vsemi sredstvi, dokazuje dejstvo, da so privlekli kamenja seboj, kajti na naše sodruga je letalo kamenje, eden je bil resno ranjen, na gostilniškem vrtu pa ni kamenja. Torej so ga prinesli junaki seboj! In «Slovinc» zavija sedaj po farizejsko oči in tarna o bunkah, ki so jih skupili klerikalci! Odlikoval se je posebno znani kaplan Rihar. Kakor da je zastopnik vlade, je zahteval od sklicatelja, naj otvori shod, ko se je njemu poljubilo. In ker zastopnik političnega društva «Bodočnost», ki je sklicalo shod, ni čutil v sebi poklica, da bi igral kaplanovega slugo, je stopil blagoslovljeni gospod na stol, pa je začel govoriti. Mož zna ščuvati in zmerjati, a prekosil je skoraj samega sebe. Posledica njegove lepe govorance, kateri so se naši sodrugi nekaj časa smejali, je bila ta, da je na enkrat priletelo enemu nekaj gnilega sadja v obraz, potem pa je takoj sledilo kamenje. Menda je pač naravno, da sedaj tudi naši sodrugi niso hoteli čakati, da se zgodi še kaj lepšega. Namesto da bi se bili dali po katoliško kamenjati, so pometali razgrajače iz vrta; kaplan R i h a r se je hitro skrtil in potem se je izvršil shod v najlepšem redu. Značilno je, da je bilo tudi potem nekoliko klerikalcev na shodu; a ko ni bilo več kaplana, so bili popolnoma mirni. Ženske, ki so prej razgrajale, kakor besne, so se pa pozneje popolnoma mirno pogovarjale z nekaterimi sodrugi in bilo je jasno, da je bil ves kraval le plod ščuvanja. Gospod kaplan pa bode izpoznal, da traje «vsaka sila do vremena». Saj so se otrešli celo Hrvatje kuenovščine!

Zidani Most. V nedeljo zvečer je bil v salonu g. Moserja protestni shod, katerega se je udeležilo mnogo ljudstva ne le iz Zidanega Mosta, temveč tudi iz Radeč, Hrastnika, Rimskih Toplic, Sevnice i. t. d. Ker je bil govornik iz Ljubljane zadržan, je prevzel sodrug Pohar poročilo. Pojasnil je pomen in namene katoliškega shoda v Ljubljani ter je ostro kritiziral klerikalizem sploh. Povdarjal je, da misli klerikalna stranka z volilno reformo še bolj učvrstiti svojo moč; njej se zdi splošna in enaka volilna pravica primerno sredstvo, da spravi tudi delavstvo v svojo odvisnost. Naloga delavskega ljudstva pa je, postaviti se na lastne noge in splošna ter enaka volilna pravica bode sredstvo za boj proti klerikalizmu. Resolucija je bila ob glasnem pritrjevanju sprejeta od celega zbora. Po kratkem zaključnem govoru sodruga Poharja, ki se je zahvalil za mnogostevilna udeležbo, je bil shod zaključen z burnimi živio-klici na socialno demokracijo.

Nabrežina. Dne 27. t. m. — ker je bilo v nedeljo zaradi lokalnih razmer nemogoče — je bil tukaj ob 8. uri zvečer v gostilni gosp. Tanceta javen ljudski shod z dnevnim redom »Klerikalizem«. Kakor je bilo v Nabrežini pričakovati, je bil jako dobro obiskan. Navzočih je bilo 7—800 oseb, med njimi tudi mnogo žensk. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Anton Pertot, za zapisnikarja pa sodrug Ivan Kosmina. Poročal je sodrug Josip Kopač iz Trsta, ki je predvsem preciziral sliko izmed klerikalizma, vere in cerkve ter dokazal, da katoliški shod v Ljubljani ni nič drugega, kakor klerikalni shod politične barve. Obsirno je kritiziral klerikalno separatstvo, ki hoče s plaščem malenkostnih socialnih reform prikriti pravi namen klerikalizma, stoječega na podlagi kapitalističnega družabnega reda in ovirajočega pravo, temeljito socialno reformiranje. Po zaslugi je slišal tudi gospod Čargo nekoliko gorkih. Shod je bil zelo animiran. Pogostoma je glasno pritrjevanje prekinilo govornika in končno je bila resolucija po 1 1/2 urnem zborovanju soglasno in z vidnim navdušenjem sprejeta.

Politični odsevi.

O bodočem zasedanju državnega zbora se sliši različne, deloma dosti čudne reči. katerih seveda ni mogoče točno kontrolirati. Poslanec dr. Sylvestr je pisal nemško-nacionalni korespondenci o tem zasedanju sledeče: »Državni zbor se ne snide začetkom druge polovice septembra. (Dne 18. septembra. Op. ur.) V svojem zadnjem zasedanju bode moral razviti parlament največjo delavnost, ako hoče rešiti vse naloge. Komaj četrtil leta mu ostane za delo. Med tem časom se morajo sestati tudi delegacije, da rešijo skupni proračun za bodoče leto. Delegacijsko delo se bode dalo komaj izpod štirih tednov opraviti. Merodajni faktorji se morajo torej že sedaj pečati z ekonomijo časa. Konec legistativne periode je dvomljiv. Lahko se vzame 12. decembra t. l., ker so začele tega dne leta 1900 prve volitve, ali 18. januarja 1907, ker so bile tega dne leta 1901 volitve končane, ali pa se lahko vzame tudi 31. januarja 1907, ker je bilo 17. zadnjega tega dne leta 1901 otvorjeno . . . Nasprotniki volilne reforme se bodo najbrže potegovali za krajši termin, njeni pristaši pa se utegnejo izreči za daljšega. Na podaljšanje zasedanja ne misli niti vlada, niti kakšna stranka. Priporočali so jo le nekateri političarji, ki pa niso našli odziva. Na vsak način je treba torej računati s tem, da bode zasedanje dne 18. ali 31. januarja zaključeno. Po priliki v štirinajstih dneh konča lahko odsek za volilno reformo svoje delo in predloži poročilo zbornici. Kdaj bode sklicana delegacija, ki bode zborovala v Budimpešti, še ni znano; vsekakor se zgodi to koncem oktobra ali pa začetkom novembra. Četudi lahko parlament in delegacija sočasno zborujeta, se mora vendar dni za seje tako izbrati, da si ne pridejo navskriž. Vpraša se tudi, ali je treba delegate novič voliti, ali pa lahko reši proračun za leto 1907 delegacija, ki je zborovala meseca junija. Mogoče, da pride tudi glede tega vprašanja do debate v parlamentu. Vidi se torej, da je zadnje dejanje sedemnajstega zasedanja za naloge, ki ga čakajo, kar najtesneje odmerjeno in stranke kakor tudi vlada store prav, ako pridejo v teh vprašanjih kmalu do sklepa. Vpoštevati se mora, da padejo v to kratko odmerjeno periodo tudi božične počitnice in da bode treba sklicati ta ali oni deželni zbor, da reši svoje naloge. Čeravno se odmeri lahko za to kratek čas, je vendar treba računati tudi s tem. Glede volilne reforme je treba pomisliti, da bode menda tudi v gosposki zbornici nekoliko komisijskih sej in daljša debata in tudi na ta čas je treba vzeti obzir. Izkušnja kaže, da se potrti v zbornici mnogo časa z nepotrebnimi nujnimi predlogi, tako da ne pridejo niti važne gosposke predloge do razprave, kakor se je zgodilo v pomladanskem zasedanju. Tembolj bodo izrabili nasprotniki volilne reforme to

taktiko v svojo korist.»

Sklicevaje se na ta sestanek piše »Information«: »Sestavek poslanca Sylvestra, ki naj jih še reši državni zbor pred svojim razpustom in ki so v kričečem nasprotju s kratkostjo časa, ki so na razpolago in ki bode še prikrajšan vsled delegacijskega zasedanja in jesenskega zasedanja deželnih zborov, je deloval zares presenetljivo in je pokazal, kako nedopustno se je spomladi tratilo čas z najboljšimi otročimi nujnimi predlogi, zlasti s strani Vsenemcev. Dokazal je pa tudi, da je vsako upanje na pravočasno rešitev državnih potrebščin in še večjih ljudskih potrebščin, t. j. volilne reforme, iluzorično, ako uresniči le ena malih volilni reformi sovražnih skupin svojo obstrukcijsko žuganje, katerih res ni nedostajalo. In nevarnost, ki preti zlasti z vsenemške strani, pač ni mala. Proti njej je samo eno uspešno sredstvo: Vlada mora izjaviti, da se ne sme več na noben način voliti po sedanjem volilnem redu, kakor je že vladar pritrtil in da odgovori vlada na vsak poskus obstrukcije z razpustom zbornice ter s provizoričnim oktroiranjem načrta volilne reforme z razdelitvijo volilnih okrajev, kakor jo je sklenil odsek. Samo najkrepkejša odločnost vlade, ki bi v tem slučaju pač lahko porabila jasno izraženo voljo večine državnega zbora in ki bi lahko prepustila novi zbornici eventualno izpremeneno volilne reforme, lahko vstvari v zbornici pogoje, da se reši državne in ljudske potrebsčine še kljub kratkemu času. Menda najde vlada pogum in energijo, brez katere bi ostalo vse dosedanje delo brezuspešno.»

Ta članek ima čuden tek; kakor da bi hotel delati korajžo sovražnikom volilne reforme. Toda za volilno reformo se ni treba bati. Državni zbor ima na vsak način dosti časa, da jo reši. Ako se računa, da potrebuje odsek 14 dni za svoje delo, je zbornica vendar lahko v dveh dneh gotova. Na obstrukcijo bi mogla misliti le kakšna frakcija, ki bi hotela na vsak način ohraniti sedanji volilni red; in taka malenkostna obstrukcija je kmalu premagana brez izvenrednih sredstev. Sicer pa velja še vedno sklep socialno-demokratskega delavstva, ki je obljubilo, da se ne bode več volilo po starem volilnem redu. Vendar pa slovenski poslanci iz vsega lahko vidijo, kako brezmiselnost bi bila obstrukcija s slovenskega stališča. Ako bi bila res uspešna, ako ne bi bilo ne delavstva, ne drugih faktorjev, tedaj bi bila vsa pridobljena cena ta, da bi obveljal še enkrat sedanji volilni red, ki je tudi z narodnega stališča neprimerno slabši od reforme; to morajo tudi največji nezadovoljnejši priznati. Ako bi pa vlada oktroirala nov volilni red, ne da bi imela druge podlage, kakor to, kar je izdelal odsek in ves dobiček bi bil v tem, da bi stali Slovenci kot sovražniki reforme pred svetom, pozitivnega pa vendar ne bi pridobili nič.

Slovenski poslanci trdijo — in tudi Šuštersi pritrjuje, da hočejo doseči še kakšno izboljšanje, zlasti drugi mandat za Korošce. V ta namen bi bila obstrukcija najbolj neprimerno sredstvo in tisti, ki so jo zahtevali, pač niso vedeli, kaj pravzaprav hočejo. Ako mislijo poslanci, da je sploh mogoče še kaj doseči, tedaj bi morali porabiti čas, dokler ne postane popravljanje sploh nevarno. Poslanec končno ni samo takrat poslanec, kadar zboruje parlament. Pred vsem bi bilo seveda potrebno, da se sporazumejo slovenski zastopniki, odnosno stranke med seboj, kajti če bode poskušal Šuštersi tukaj nekaj, Platan pa tam, in morda vsaki nekaj drugega, tedaj je pač najbolj verjetno, da ne dosežeta oba vkup ničesar. Radi verujemo, da je taka kooperacija obema neprijetna; ali politika ima svoje zakone in komur je šobo držati načelo, ta sploh ni sposoben za politikarja. Kadar pride volilna reforma za deželni zbor na dnevni red, bode itak tudi treba sporazuma. Če morejo tem potem res še kaj pridobiti, je prav. Ako ne, tedaj naj pa sploh ne delajo nobenih poizkusov, zlasti pa naj se ne lotijo sredstev, s katerimi bi

uničili še to, kar je doslej doseženo, kajti delavstvo ne zapusti svojega stališča na noben način.

Domače stvari.

Dr. Šuštersi je moral biti na katoliškem shodu zelo slabe volje. Njegov govor je bil bruhanje srda na vse strani in če ga danes prečita, mu bo najbrže žal, da je sploh govoril v tistem razpoloženju. Iz tiste nebrzdane togote, ki je upravljala zmerjanje na Koroško, na protestni shod, na »izvenkranjske brate« i. t. d., se vendar ne more sklepati nič drugega, nego da je bil klerikalni general skrajno nezadovoljen. In če »Slovenec« venomer trdi, da je katoliški shod sijajno uspel, ga pobija njegov patron Šuštersi sam s svojim govorom. Njegovi jezi je pač tudi pripisati, da je nasprotoval sam sebi. Ves razkačen je pobijal trditev, da bi bil katoliški shod le sled slovenske »ljudske« stranke, trdil je, da se ga ne udeležuje ne kot predsednik stranke, ne kot poslanec, a njegov govor je bil vendarle govor klerikalnega voditelja, ki zastopa politiko svoje stranke. Dejal je n. pr., da volilna reforma ni verska stvar; temu seveda popolnoma pritrjujemo. Ali kaj je imela potem volilna reforma sploh opraviti na katoliškem shodu? Kaj je imel Šuštersi tam govoriti o njej? Trdil je, da so se zbrali na shodu, ker so katoličani — seveda je po slovenskih deželah še mnogo, mnogo katoličanov, ki ne bi šli na ta shod, če bi jih s konji vleklitja; ali potem je zapel: »Mi nismo za splošno in enako volilno pravico, ker smo katoličani, temveč smo zanjo zaradi tega, ker ljudsko in demokratično čutimo.« Da čuti Šuštersi in njegova garda ljudsko in demokratično, to bodo verjeli pač le ljudje, ki stanujejo na drugi strani te okrogle zemljice. Saj vemo, zakaj so sedaj slučajno tako demokratični! Zakaj neki niso taki v tistih občinah, ki jih imajo v pesteh? Toda pustimo to. Če volilna reforma res nima ničesar opraviti s katolicizmom, čemu jo je potem vlačil na katoliški shod? Če jo je vendar spravil v debato, je dokazal, da shod ni bil katoliški, temveč političen. No, še nekaj je na tej stvari nelogičnega in zavitega. Nestetokrat smo slišali, da je katolicizem, odnosno krščanstvo, svetovno naziranje. Edino zveličavni Šuštersi pravi: »Dober katolik je lahko za splošno in enako volilno pravico, ali za sedanjo volilno pravico, ali če je proti vsaki volilni pravici in za absolutno gospodstvo vladarja.« Torej pravzaprav katolik glede politike sploh ni vezan in bi bil potemtakem lahko tudi socialist ali anarhist. Tudi mi smo včasih mislili tako, ali tedaj so zagrmeli: »Krščanstvo je svetovno naziranje.« To se pravi, to, kar imenujejo krščansko idejo, mora biti katoličanu podlaga in vodilo v vseh razmerah življenja, ergo tudi v politiki. Ljudje enega svetovnega naziranja pa vendar ne morejo biti za napredek in za reakcijo, za svobodo in suženjstvo, za absolutizem in demokratizem. Erkläret mir, Graf Oerindur . . .! In tak je bil ves govor čudnega teologa, sestavljen iz samih nasprotij. Največje nasprotje pa je bilo med njegovim ošabnim nastopom in med njegovimi preponižnimi besedami. »Prisel sem in govorim edinole kot ponižni vernik svete in edinozveličavne katoliške cerkve!« Dr. Šuštersi! Ponižni dr. Šuštersi! Kaj čuda, da je razburil ta govor celo mnogo duhovnikov in da se je slišalo zvečer opazke, iz katerih pač ni bilo sklepati, da je edinozveličavni doktor kaj močno navdušil shod. Saj je tako, da mora človek zmajati z glavo, kadar sliši Šuštersiča perorirati: »Svoboda je to, da mi kot svoboden narod, odvisni le od Boga in od tistih, ki jih je On postavil za naše gosposode, molimo svojega Boga in častimo brezmadežno Devico!« Če govori tako kapucinec . . . No, pa »odvisni od tistih, ki so naši gosposode«, to je izjava, ki je tudi nekaj vredna. Vendar enkrat priznajo, da je gosposodi klerikalizem, to je nadvlada duhovščine pravi cilj. Ali se bode Šuštersi še čudil, da se taka odvisnost ne zdi vsem ljudem idealna in da je protiklerikalizem sad iz njihovega semena?

Vevškim sodrugom se hoče »Slovenec« maščevati. V Ljubljani sicer še nekaj diši po katoliškem shodu, a v klerikalnem uredništvu so že pozabili na Kristovo besedo »Maščevanje je moje«. Pravijo, da nimamo nobene vere; zdi se nam pa vendar, da krščanstvo obsoja maščevanje, jezo in podobne temperamentne reči in patentirani katoličani bi morali vedeti to. Ali če tudi prezremo to, moramo vendar v čudu vprašati: kje pa imajo povod za osveto? Ako se imajo sploh maščevati nad kom, tedaj pač le sami nad seboj in nad svojim pohlevnim kaplanom Riharjem. »Slovenec« napoveduje, da objavi imena socialnih demokratov iz vevške papirnice; to naj bi bilo jedro njegovega maščevanja. Ako prespi stvar, se utegne vendar še premisliti. Kajti vpraša se: Kakšen namen more imeti taka objava? Sovražen seveda. Klerikalci kalkulirajo tako: V vevški tovarni, kjer so delavci hvala naši »delavski politiki« izročeni na milost in nemilost izkoriščevalnemu vodstvu, ne vidijo nič kaj radi socialnih demokratov. Če jih denunciramo, je mogoče, da jih pomeče vodstvo na cesto. V vevškem okraju so klerikalci fanatični brez mej; če jim povemo, da je ta, pa oni, pa tretji i. t. d. socialni demokrat, bodo katoličani že vedeli, kaj naj store. — To je namen. Pri socialnih demokratih sicer ni navada, da bi zatajevali svoje prepričanje kakor marsikateri klerikalec, ki ne veruje ne v peklo, ne v nebesa, pa nosi vendar zvonec v »Slov. ljudski stranki«. Ali odločilno je, kakšen namen ima taka denunciacija. In če »Slovenec« to premisli, tedaj se morda spomni, da si utegne kaj nakopati na vrat, kar bi pozneje bitko obžaloval. Katoliško glasilo pa tudi govoriči, da je socialnim demokratom poslej zaprta pot v Vevče. Tega pa res nismo vedeli. Še danes dopoldan nismo videli na tej poti nobene nove »šrange«, nobenega zidu, nobenega prekopa. Če pa kaplan Rihar misli, da zapre on sodrugom pot, tedaj se pa moti. Če hoče sebi dobro, naj le ne poskuša nobenega nasilstva. Sicer pa: Na svidenje v Vevčah!

Društvene vesti.

Skupina Trst - Sv. Andrej splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva ima v ponedeljek, 3. septembra ob 8. uri zvečer svoj občni zbor v »Delavskem Domu« v Trstu. Govorila bodeta tudi sodruga E. Kristan iz Ljubljane in R. Weigl z Dunaja. Vsi udje so vabljeni, naj pridejo polnoštevilno na občni zbor, pa naj agitirajo tudi med tovariši, ki se niso udje, da se udeležijo.

Sodrugji, zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah in gostilnah „**Rdeči Prapor**“!

Kavarna

„LEON“

v Ljubljani, Stari trg 30

je vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo

Vso noč odprta.

Z odličnim spoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik.

Shodi.

Železničarski shod. Ljubljanski železničarji (južna železnica) prirede v ponedeljek, dne 10. septembra ob 8. uri zvečer javen železničarski shod v salonu gostilne »pri Štarcu«, Resljeva cesta, stev. 20. Dnevni red je sledeči: 1. Zadnja konferenca v Beljaku in njen pomen. 2. Provizijski sklad za uslužbenice južne železnice. Vsi uslužbenci so vabljeni, naj se udeležijo tega shoda v obilnem številu, pa naj pridejo s svojimi ženami, ker je zlasti druga točka dnevnega reda tudi za žene zelo važna.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
52-3 Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. **Zakoni zavarovan. Davno znamenito neprekosljiv** proti motenju v prebavljanju, želodčnim krčem, koliki, nahodu, prsnim bolečinam, influenci i. t. d. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaponko 5 K franko.

Thierryevo centifolijino mazilo je obče znano kot non plus ultra

za vse še tako stare rane, vnetja poškodbe, izpaha in otekline vseh vrst. Cena 2 lončkoma K 3-50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradu p. Rog. Slatini

Brošurica s tisoč izvirnimi zalivalami brezplačno in franko. Dobliva se v vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Da je nenavadna žeja, nadležna želodčna kislina in pogostoma tudi driska posledica uživanja zrnate kave, ni tako splošno znano kakor nje škodljivi vpliv na vse naše živčevje. Zakaj bi torej mirno še dalje jemali nase te posledice, ki so jako kvarne našemu zdravju in lahko provzročajo žal tako pogostoma nepričakovano srčno kap, ko bi se jim lahko popolnoma izognili z malenkostno izpremembo v napravljanju! Zmešajte zrnato kavo, ako se ji nočete odreči docela, s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo; tako dobite vonjivo, okusno in zdravju hasnivo pijačo. Že petnajstletna izkušnja in čimdalje večja priljubljenost Kathreinerjeve Kneippove sladne kave je to sijajno izpričala. Za otroke, bolnike in slabotnike, katerim je zdravnik prepovedal razburljivo zrnato kavo, pa se priporoča Kathreinerjeva Kneippova sladna kava brez druge primesi, ker spričo posebnega okusa po zrnati kavi izborna tekne ter je obenem redilna in krvotvorna.

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne.

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 50—60 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo zvrščenega, rožno dišečega

25-1 toaletnega mila

vonja vijoličnega, vrtničnega, osojničnega, sončničnega, špajkinega, lilijno-mlečnega, šmarničnega, breskvinega cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezerédy-utca 3.

Splošno pravovarstveno in strokovno društvo.
(Podružnica Trst II.)

VABILO

na

redni občni zbor

ki bo v ponedeljek, dne 3. septembra ob 8. uri zvečer v Delavskem domu, Via Boscheto 5.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora.
2. Poročila funkcionarjev in načelnika.
3. Volitev odbora.
4. Predavanje sodr. R. Weigla z Dunaja.
5. Nasveti in vprašanja.

Vodstvo podružnice.

NB. Železničarji, tovariši vseh kategorij! Pridite na ta vačen shod! Združite se in protestujte proti neznošnim razmeram, povejte javno, kako se Vas prizira in oškoduje, ne sramujte se priznati javnosti, da ste v bedi, da stradate, pač pa morate skupno javno protestovati, da bi se lajšalo (?) Vašo bedo z izprošnimi podporami iz obrtovalnih pomočkov. Torej vsi na shod!

2 ključavničarska 2

pomočnika

za stavbeno delo sprejme takoj pod zelo dobrimi pogoji v stalno službo

Govedič na Vranskem.

HOTEL „VEGA“

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

ob glavni cesti nasproti ljudski šoli.

se priporoča slavn. občinstvu za mnogobrojni obisk. Točijo se pristna bizeljska, ljubljanska, dolenska in vipavska vina ter mengiško dvojno marčno pivo.

Gorka in mrzla jedila ob vsaki uri. — Posebna soba za večje družbe in za društva je na razpolago.

Velik vrt s teraso in krasnim razgledom na kamniške planine in na Šmarno goro.

Za tujce novo opremljene sobe: postelja 1 krono, soba z dvema posteljama 2 kroni.

Jako ugodna prilika za letoviščarje, za katera se cena primerno zniža.

Na razpolago so vsi domači listi.

Cene navadne, posrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Anton Maver, lastnik.

Domača trvdka

Odlikovana v Parizu leta 1904, v Londonu in Lutichu leta 1905.

Ustanovljeno leta 1854.

Pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno pivo.

na
redni občni zbor

„Občnega konsumnega društva“
v Zagorju

ki bode

dne 2. septembra t. l. ob 2. uri popoldne
v gostilni g. Müllerja v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništvu,
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev 3 nadzornikov in 1 namestnika.
6. Povišanje remuneracije blagajniku (Repovš).
7. Interpelacije in predlogi.

Za nadzorništvo:

Jakob Strajner
zapisnikar.

Jakob Serko
predsednik.

Založništvo L. Schwentner v Ljubljani priporoča
nastopne knjige:

- Cankar Ivan**, *Vinjete*. Broš. K 3'60, eleg. vez. K 4'60.
- Cankar Ivan**, *Jakob Ruda*. Drama. Broš. K 1'20.
- Cankar Ivan**, *Za narodov blagor*. Komedija. Broš. 2 K, eleg. vez. 3 K.
- Cankar Ivan**, *Knjiga za lahkomišne ljudi*. Broš. K 2'50, eleg. v. K 3'50.
- Cankar Ivan**, *Kralj na Betajnovi*. Drama. Broš. K 2'—.
- Cankar Ivan**, *Erotika*. Broš. K 2'—, eleg. vez. K 3'20.
- Cankar Ivan**, *Hiša Marije Pomočnice*. Broš. K 2'—, eleg. vez. K 3'50.
- Cankar Ivan**, *Gospa Judit*. Broš. K 2'—, eleg. vez. K 3'20.
- Cankar Ivan**, *Nina*. Br. 2 K, eleg. v. K 3'50.

Zaveden delavec
in prijatelj delavstva
ne pije
Koslerjevega piva!

A. TSCHINKEL na zet

gospodinjam svoje izvrstne nove izdelke, kakor kompote, marmelade, kandirano sadje in posebno po najnovjšem načinu izdelovano

cikorijno moko v lesenih zabožkih

En poizkus vam bo dokazal izvrstnost te domače robe.

Berite lepake!

12-2

Berite lepake!

Stanje branil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica Ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta k kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 26-3

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Deln. družba združ. pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

52-3

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

52-29

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

52-85

Kavarna

„Unione“

preje „Tedesco“

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva kooperativistično urejena

gostilna

v ulici S. Giovanni v Trstu.

Izvrstna vina. Dalmatinska vina, direktno od organiziranih sodrugov v Dalmaciji. Vedno dobra kuhinja. Na razpolago „Rdeči Prapor“, „Arbeiter-Zeitung“ in „Laboratore“.